



LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PAREIŠKĖJO VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMO PRAŠYMO IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2012 M. VASARIO 29 D. NUTARIMO NR. 244 „DĖL VALSTYBĖS NEKILNOJAMOJO TURTO VILNIUJE, TOTORIŲ G. 9 IR LABDARIŲ G. 10, PERDAVIMO VALSTYBĖS ĮMONEI VALSTYBĖS TURTO FONDUI“ ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI GRAŽINIMO

2019 m. sausio 23 d. Nr. KT5-S4/2019

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo, sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymą Nr. 1B-26/2018.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Konstituciniame Teisme gautas pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymas iširti, ar „LR Vyriausybės 2012-02-29 nutarimas Nr. 244, kuriuo Lietuvos Respublikos Vyriausybė perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise: pastatą, unikalus Nr. 1094-0385-1010, esantį Totorių g. 9, Vilniuje, ir pastatą, unikalus Nr. 1094-0385-1021, esantį Labdarių g. 10, Vilniuje, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui bei Konstitucijos preambulėje įtvirtintiems teisinės valstybės – teisingumo, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principams“.

2. Pareiškėjas į Konstitucinį Teismą dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai kreipėsi sustabdęs savo nagrinėjamą civilinę bylą, kurioje ieškovė Lietuvos Respublika, atstovaujama valstybės įmonės Turto banko (valstybės įmonės Valstybės turto fondo teisių, pareigų ir turto perėmėjos), pareiškė ieškinį atsakovei Lietuvos laisvės kovų – Miško brolių – draugijai (toliau – ir Draugija) dėl nekilnojamąjo daikto valdymo pažeidimo pašalinimo, o atsakovė

Draugija pareiškė priešieškinį Lietuvos Respublikai, valstybės įmonei Registrų centrui dėl patikėjimo teisės ginčijimo, pripažinimo statytoja ir nuosavybės teisės į pastatų dalį pripažinimo. Vienas iš atsakovės priešieškinyje pareiktų reikalavimų yra panaikinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimą Nr. 244 „Dėl valstybės nekilnojamojo turto Vilniuje, Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, perdavimo valstybės įmonei Valstybės turto fondui“ (toliau – ir Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimas Nr. 244).

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

3. Pareiškėjas Vilniaus miesto apylinkės teismas prašo ištirti, ar Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principams neprieštarauja Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimas Nr. 244, kuriuo Vyriausybė valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą – pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise.

4. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punktą teismo nutartyje, kuria kreipiamasi į Konstitucinį Teismą, turi būti nurodyti teismo nuomonės dėl teisės akto prieštaravimo Konstitucijai teisiniai argumentai.

Kaip yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, teismo baigiamiesiems aktams keliami reikalavimai, *inter alia* teismų sprendimų argumentavimo, aiškumo ir suprantamumo, taikytini ir bendrosios kompetencijos bei pagal Konstitucijos 111 straipsnio 2 dalį įsteigtų specializuotų teismų sprendimams kreiptis arba (nors to prašo kuri nors teismo nagrinėjamos bylos šalis) nesikreipti į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti ir spręsti, ar toje byloje taikytinas Seimo, Respublikos Prezidento ar Vyriausybės išleistas arba referendumu priimtas teisės aktas (jo dalis) neprieštarauja aukštesnės galios teisės aktui, *inter alia* (ir pirmiausia) Konstitucijai (2006 m. kovo 28 d. nutarimas, 2007 m. liepos 5 d. sprendimas, 2007 m. spalio 24 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pareiškėjo pozicija dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, prašyme turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę, ar teisės aktas (jo dalis) neprieštarauja Konstitucijai; iš Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punkto kyla reikalavimas, kad teismai, argumentuodami savo prašyme pateiktą nuomonę dėl įstatymo ar kito teisės akto (jo dalies) prieštaravimo Konstitucijai, neapsiribotų vien bendro pobūdžio samprotavimais ar teiginiais, taip pat tuo, kad įstatymas ar kitas teisės aktas (jo dalis), jų manymu, prieštarauja Konstitucijai, bet aiškiai nurodytų, kurie ginčijami teisės aktų straipsniai (jų dalys, punktai) ir kiek, jų nuomone, prieštarauja Konstitucijai, o savo poziciją dėl kiekvienos ginčijamos teisės akto (jo dalies) nuostatos atitikties Konstitucijai pagrįstų aiškiai suformuluotais teisiniais

argumentais (*inter alia* 2017 m. vasario 9 d., 2018 m. balandžio 16 d., 2019 m. sausio 11 d. sprendimai).

5. Minėta, kad pareiškėjas prašo Konstitucinio Teismo iširti Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244, kuriuo Vyriausybė perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą – pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise, atitiktį Konstitucijai.

Iš pareiškėjo prašymo matyti, jog jis mano, kad Vyriausybė 2012 m. vasario 29 d. nutarimu Nr. 244 pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, pripažino nuosavybės teise priklausančiais valstybei. Pareiškėjas abejoja, ar pagrįstai Vyriausybė minėtus pastatus, kurių dalį, vykdydama statybos darbus, atstatė Draugija, laiko valstybės turtu.

6. Pareiškėjas savo abejones dėl Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244, kuriuo Vyriausybė valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą – pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise, atitikties Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo, teisinio saugumo principams grindžia šiais teiginiais.

6.1. Vyriausybės 1992 m. balandžio 30 d. potvarkio Nr. 428p pagrindu Draugijai perduoti ginčo pastatai buvo avarinės būklės. Per laikotarpį, kurį Nekilnojamojo turto registre Draugija buvo nurodyta kaip pastatų, esančių Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, savininkė, juose buvo pakeista 63,5 proc. pagrindinių konstrukcijų ir sukurta 44,36 proc. naujo bendrojo ploto. Į atsakovo prašomo panaikinti Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244, kuriuo Vyriausybė perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise, taikymo sritį patenka ir Draugijos atlikto darbo rezultatas – rekonstruota pastato dalis ir sukurtas naujas bendrasis plotas.

6.2. Vykdamas statybos darbus buvo atkurtas ir pastatytas nekilnojamas daiktas, kuris yra nekilnojamojo turto kadastro objektas, todėl atsakovas pareiškė reikalavimą Lietuvos Respublikos statybos įstatyme nustatyta tvarka įgyti nuosavybės teisę, tačiau Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarime Nr. 244 nuspręsta, kad pastatai, esantys Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, yra valstybės turtas, todėl, kad būtų išspręsta civilinė byla, būtina iširti šio Vyriausybės nutarimo atitiktį Konstitucijai.

6.3. Draugija, atstatydama pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, tikėjosi šį turtą valdyti nuosavybės teise, o ginčijamu Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimu Nr. 244, kuriame konstatuota, kad rekonstruoti pastatai yra valstybės nuosavybė, buvo pažeisti ne tik Draugijos teisėti lūkesčiai, bet ir ankstesni Vyriausybės išpareigojimai, taigi teisinio saugumo, teisinio tikrumo principai; šis ginčijamas Vyriausybės nutarimas prieštarauja ir Konstitucijos 23 straipsniui, nes Vyriausybė Draugijos lėšomis rekonstruotus pastatus laiko savo turtu.

7. Vertinant pareiškėjo prašymą ištirti Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244 atitiktį Konstitucijai yra reikšmingos šios aplinkybės, kurios matyti iš pareiškėjo nagrinėjamos civilinės bylos:

– Vyriausybė 1992 m. balandžio 30 d. potvarkiu Nr. 428p pavedė Vilniaus miesto valdybai pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, perduoti neatlygintinai naudotis Draugijai;

– vykdydama Vyriausybės pavedimą, Vilniaus miesto valdyba 1992 m. birželio 4 d. potvarkiu Nr. 1042V perdavė minėtus 1 006 kv. m ploto pastatus į Draugijos balansą;

– 1992 m. rugpjūčio 25 d. įregistruota Draugijos nuosavybės teisė į pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje;

– Vilniaus miesto 3 apylinkės teismas 2002 m. lapkričio 27 d. sprendimu panaikino 1992 m. rugpjūčio 25 d. atliktą pastatų, esančių Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, kaip Draugijos privačios nuosavybės registraciją; šiame sprendime konstatuota, kad Vyriausybės 1992 m. balandžio 30 d. potvarkyje Nr. 428p buvo apibrėžtas konkretus ir aiškus tikslas – perduoti pastatus Draugijai neatlygintinai naudotis; Vilniaus apygardos teismo 2003 m. kovo 10 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2A-305/2003 Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo 2002 m. lapkričio 27 d. sprendimas paliktas nepakeistas;

– Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, apeliacine tvarka išnagrinėjęs administracinę bylą Nr. A⁵²⁵-3313/2011, 2011 m. spalio 10 d. nutartyje konstatavo, kad, Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo 2002 m. lapkričio 27 d. sprendimu panaikinus 1992 m. rugpjūčio 25 d. atliktą pastatų, esančių Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, teisinę registraciją, pastatai liko valstybės nuosavybė; taigi šie pastatai yra valstybės turtas.

8. Pareiškėjo prašymo kontekste pažymėtina, kad, kaip matyti iš ginčijamo Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244 preambulės, jis priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 7 straipsnio 1 dalimi ir 9 straipsniu.

Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (2002 m. gegužės 23 d. redakcija) 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės turto savininko funkcijas įgyvendina *inter alia* Vyriausybė įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Pagal šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalį (2006 m. liepos 18 d. redakcija) valstybės turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti perduodamas Vyriausybės nustatyta tvarka (su tam tikra išimtimi), jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai nenustato kitaip, o pagal šio straipsnio 2 dalį (2006 m. liepos 18 d. redakcija) valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja valstybės įmonė Valstybės turto fondas.

Taigi, priimdama ginčijamą Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimą Nr. 244, Vyriausybė įgyvendino valstybės turto savininko funkcijas. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, valstybės nuosavybės teisė į pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, konstatuota

Vilniaus miesto 3 apylinkės teismo sprendimu, kuris Vilniaus apygardos teismo nutartimi paliktas nepakeistas, ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartimi.

Vadinasi, valstybės nuosavybės teisė į pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, pripažinta ne ginčijamu Vyriausybės nutarimu, o minėtais įsiteisėjusiais teismų sprendimais.

9. Šiame kontekste paminėtina ir Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta, kad valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas. Aiškindamas šią Konstitucijos 128 straipsnio 2 dalies nuostatą, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją valstybė yra nuosavybės teisės subjektas (*inter alia* 1997 m. birželio 17 d., 2003 m. rugsėjo 30 d., 2015 m. balandžio 3 d. nutarimai); iš Konstitucijos nuostatų kyla reikalavimas tausoti valstybės turtą, jo nešvaistyti ir jį racionaliai tvarkyti (2003 m. rugsėjo 30 d., 2012 m. spalio 24 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai).

10. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjas prašyme nepaaiškino, kodėl pagal Konstituciją Vyriausybė, įgyvendindama valstybės turto savininko funkcijas, esant įsiteisėjusiems teismų sprendimams, kuriuose konstatuota, kad pastatai, esantys Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, priklauso valstybei, negalėjo įstatymo nustatyta tvarka jų perduoti patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

11. Minėta, kad pareiškėjas taip pat abejoja, ar pagrįstai Vyriausybė minėtus pastatus, kurių dalį, pasak pareiškėjo, vykdydama statybos darbus, atstatė Draugija, laiko valstybės turtu.

Šiame kontekste pažymėtina, kad faktinių aplinkybių ir duomenų, kurie yra individualių poįstatyminių teisės aktų pagrindas, tyrimas, duomenų pagrįstumo, pakankamumo vertinimas pirmiausia priklauso atitinkamas bylas nagrinėjančių teismų kompetencijai (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2007 m. rugpjūčio 13 d., 2018 m. kovo 2 d. nutarimai).

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad nors pareiškėjas teigia, jog tam, kad civilinė byla būtų išspręsta, būtina iširti Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244 atitiktį Konstitucijai, jis nepaaiškino, kodėl šis Vyriausybės nutarimas, kuriuo tik įgyvendintos valstybės turto savininko funkcijos, turi reikšmę sprendžiant jo nagrinėjamoje civilinėje byloje kilusius su nuosavybės teise į šį turtą susijusius klausimus, kaip antai: ar buvo sukurti nauji daiktinių teisių objektai, kas ir kieno lėšomis juos sukūrė, kokių teisiniu pagrindu šiais objektais naudojasi.

12. Taigi pareiškėjas nepateikė teisinių argumentų, kurie pagrįstų jo abejones dėl Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimo Nr. 244, kuriuo Vyriausybė perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valstybei nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą – pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise, atitikties Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniams teisingumo, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo, teisinio saugumo, teisinės valstybės principams.

13. Vadinasi, konstatuotina, kad pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymas, nepateikęs teisinių argumentų jame nurodytoms abejonėms pagrįsti, neatitinka Konstitucinio Teismo

įstatymo 67 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatytų reikalavimų.

14. Jeigu prašymas (jo dalis) neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 67 straipsnyje nustatytų reikalavimų, pagal šio įstatymo 70 straipsnį jis yra grąžinamas pareiškėjui. Prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti trūkumai.

15. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjui Vilniaus miesto apylinkės teismui prašymą ištirti, ar Konstitucijos 23 straipsniui, konstituciniams teisingumo, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo, teisinio saugumo, teisinės valstybės principams neprieštarauja Vyriausybės 2012 m. vasario 29 d. nutarimas Nr. 244, kuriuo Vyriausybė perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą – pastatus, esančius Totorių g. 9 ir Labdarių g. 10, Vilniuje, valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 2 dalimi, 28 straipsniu, 67 straipsnio 2 dalies 5 punktu, 70 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Grąžinti pareiškėjui Vilniaus miesto apylinkės teismui prašymą Nr. 1B-26/2018 ištirti, ar „LR Vyriausybės 2012-02-29 nutarimas Nr. 244, kuriuo Lietuvos Respublikos Vyriausybė perdavė valstybės įmonei Valstybės turto fondui valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise: pastatą, unikalus Nr. 1094-0385-1010, esantį Totorių g. 9, Vilniuje, ir pastatą, unikalus Nr. 1094-0385-1021, esantį Labdarių g. 10, Vilniuje, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsniui bei Konstitucijos preambulėje įtvirtintiems teisinės valstybės – teisingumo, teisėtų lūkesčių, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo principams“.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas